

DE ENCYCLOPEDIE - dramatische monoloog voor een actrice

Door

Herman De Jonghe

ALMO BVBA

Herman De Jonghe
hermandejonghe@gmail.com

ACT I

Scène 1

DE ENCYCLOPEDIE

De encyclopedie staat op het podium, in een rij. Achter Anneke een kapstok waaraan een mannenjas hangt. Anneke bladert in een boek, zoekt woorden op.

ANNEKE

Ibsen... Henrik Ibsen... 1828... Het Poppenhuis... het hoofdpersonage heet Nora... Nora ontdekt dat haar echtgenoot conformistisch is en schijnheilig... ze verlaat het huis om haar vrijheid te herwinnen... Vrijheid... Zelf... Ontvoogding...

(Zoekt 'ontvoogding' op)

Ontvoogding... Het zich ontdoen van banden die als beperkend worden ervaren...

(herhaalt - gaat met boek op een stoel zitten)

Ik zal zeggen dat ik er goed aan gedaan heb. 't Is goed dat ik die encyclopedie heb gekocht. 't Is mooi, zo'n rij boeken...

En-cy-clo-pe-die... cyclo... cyclus... alles zit binnen de cirkel, alles gebeurt in cirkels. Jaren, maanden, dagen... Vijf jaar... Hoe heet dat? Kartonnen bruiloft?

Hier wordt gesuggereerd dat Anneke zichzelf gevangen voelt binnen een cirkel van huis, tuin, sleur, een eentonig bestaan, en dat ze met enig cynisme terugziet op vijf jaar huwelijk;

(Legt het boek terug, legt haar handen op de boeken)

Ik zal zeggen: ik stuur ze niet terug! Marc zal zeggen: "Je vindt toch alles op internet? Wie koopt nu nog een encyclopedie? Waarom heb je dat niet eerst aan mij gevraagd?"

De dominantie van Marc

Ik ga ze niet terugsturen, zal ik zeggen. Een encyclopedie is geen cirkel, het is een lijn. Er is een A en er is een Z. Er staan antwoorden in die blijven.

Anneke bedenkt dat ondanks de vroegere woordspeling een encyclopedie geen symbool van afstomping kan zijn; het vluchtige van internet tegenover het blijvende van wat gedrukt staat; de lijn als tegenstelling tot de cirkel - in een lijn zit vooruitgang, in een cirkel niet

(Staat weer recht, loopt rond, praat tegen jas aan kapstok)

Vijfhonderd euro, Marc, zal ik zeggen. Vijfhonderd euro heb ik betaald. Dat zijn peanuts voor iemand met jouw carrière!

--->

ANNEKE <---

Mijn carrière? Van het Louis XVI-salon naar de hightechkeuken en terug. Heen en weer. Heen en weer. Vijf jaar. Cirkels.

Nogmaals de tredmolen waarin ze zich bevindt en een verwijzing naar de sterke financiële situatie van het echtpaar

(Verwijdert zich van de jas)

Boeken genoeg? Hebben we boeken genoeg?

Ik niet, Marc, ik heb geen boeken genoeg. Jouw boeken lees ik niet graag. Al die snelle jongens en die gewillige meiden zijn fake, dat weet je toch? Mijn helden vind ik daar. Echte mensen, echte dingen. Waarheid, kennis, inzicht.

Marc houdt van boeken met helden in het klassieke patroon van sterke jongens die alles kunnen en meisjes die moeten gered worden en dan hun bevrijder passend belonen - Anneke denkt meer aan mensen als Ibsen

Ja, ik heb die encyclopedie aan de deur gekocht, wat dacht je? In een boekhandel? Ik, alleen, de stad in?

Ze durft niet alleen naar een boekhandel - ze heeft zich in het verleden helemaal aangepast aan haar situatie

(Begint de boeken te stapelen)

Dat het oppervlakkig is? Van alles een beetje, en niets helemaal? Dat zijn wij toch? Zo praten wij toch met elkaar? Over alles, en nooit over iets. Als ik je met je collega's hoor praten, dan zeg je zulke verstandige dingen, Marc. En tegen mij? Over ons? Wanneer hebben we nog eens over ons gepraat, zal ik vragen.

(En nog een boek op de stapel)

Over ons! Tegen je moeder praat je wel over ons. Over mij. Dat het beter voor me is dat ik niet uit werken ga. Vind je écht dat ik beperkt ben? Is het waar dat ik niet tegen stress kan? Hoe weet jij dat? En mijn diploma dan? Dient dat alleen om in de kluis te liggen, samen met de juwelen? Beperkt... ik ben niet beperkt... Ik word beperkt. Ik word beperkt.

Marc heet dingen over haar verteld tegen zijn moeder en die zijn haar via via terug ter ore gekomen. Zij heeft ook een diploma maar mag het niet gebruiken. Het ligt verborgen in een kluis. De juwelen verwijzen weer naar materiële welstand.

(Zoekt weer woorden op)

Timboektoe... Timboektoe... plaats in Mali... slaven, ivoor, goud, zout... de grens tussen de Arabische wereld en Zuidelijk Afrika. De fabelachtige rijkdom lokte verschillende Europese avonturiers naar de stad...

Ik zie de oneindige uitgestrektheid van de woestijn,

--->

ANNEKE <---

de gele zandheuvels zijn als de golven op de zee, en daar ligt de stad. Vreemde, kubusvormige huizen zonder ramen. Niemand weet welke schatten daarbinnen liggen. Je hoort het water klateren op de patio's, je hoort gedempte stemmen van reizigers die rusten na een lange tocht, mannen met donkere ogen die naar je kijken vanachter hun monddoek...

Hier gaat Anneke haar fantasie loslaten, een eerste stap naar bevrijding. Haar gedachten zweven weg van het huis en het land, naar een onbereikbare verte. Ze droomt van avontuur en geheimzinnigheid, een leven waarin je niet in cirkeltjes draait. De verborgen schatten staan voor alles wat ze nu in haar leven mist.

(Denkt na voor ze weer gaat zoeken, probeert woorden)

Noorderzon: verwijzing naar niet-bestaande richting vermits de zon nooit in het noorden staat...

Verdwijnen met.

Ik weet waarom de zon nooit in noorden staat. Het is er te koud. De zon zoekt warme plaatsen. Ze staat alleen hoog in de hemel als het warm is. 's Nachts is ze alleen en koud, en wacht ze ongeduldig op het eerste licht van de morgen. En dan begint ze aan haar cirkel, alle dagen aan haar zelfde cirkel, gevangen in cirkels van goud en licht.

Hier draait Anneke de wetten van de hemellichamen om. Zij identificeert zich met de zon en denkt aan de eenzame nachten, wanneer Marc voor zaken weg is en zij alleen op de morgen wacht, op een nieuwe dag zonder uitdagingen. De Noorderzon verwijst sterk naar haar gedachte te verdwijnen met de Noorderzon, dat wil zeggen het huis en het huwelijk definitief verlaten.

(Stapelt driftig verder)

Gevangen.

Gevangenis.

Hoofdgevangenis.

Gevangenis van het hoofd.

(Houdt nog één boek over: het laatste)

Is er een laatste woord? Wat is het laatste woord?

Het laatste woord = de beslissing. Geeft de encyclopedie ook hulp bij een beslissing?

(Zoekt op)

Zygote. Cel die ontstaat na bevruchting.

Nieuw leven, groei, banden. Kluisters. Zachte kluisters in jezelf. Blijvende kluisters.

Zwangerschap zou voor Anneke betekenen: blijvende gevangenschap in dit huwelijk of minstens toch een definitieve belemmering om opnieuw te beginnen.

(Gaat weer naar de jas, aarzelt tussen
jas en encyclopedie)

Neen. Dat mag niet. Nog meer banden die beperken. Dat
kan het laatste woord niet zijn.

Ik moet...

Ik zal...

*Hier de gewetensvraag. Haar huwelijk met Marc en
het comfort van dit huis aan de éne kant, het
avontuur en de vrijheid aan de andere kant. Wat
moet ze kiezen? Dit is een cruciaal moment
zonder woorden.*

(Resoluut terug naar de encyclopedie)

Ik moet een ander einde vinden. Voor hij thuiskomt.

Een ander woord. Een naam.

(Legt met beslist gebaar het laatste
deel op de stapel)

Nora.

*De beslissing is genomen. Net als Nora zal ze
kiezen om de banden met dit conformistisch
bestaan te verbreken en alleen verder te groeien
naar échte bevrijding.*